

Kliinikumi Leht

Siseleht nr 271, märts 2024

kliinikum.ee/leht

Kliinikumi patsiendid saavad laborianalüüse anda nüüd ka kodulähedases haiglas

Selle aasta märtsist on Tartu Ülikooli Kliinikumi patsientidel võimalik anda laborianalüüse mugavalt enda kodulähedases haiglas, mis muudab patsiendi raviteekonna kiiremaks ja mugavamaks.

Kliinikumi ühendlabor

Foto: Tartu Ülikooli Kliinikum

„Kui senine praktika nägi ette, et Kliinikumi patsient annab eriarsti poolt määratud laborianalüüsid – näiteks vereanalüüsid – Tartus kohapeal, siis nüüd on Kliinikumi ja teiste Lõuna-Eesti haiglate laborite koostöös see võimalik ka kodulähedases

haiglas. Nii arvestatakse raviteekonnal senisest enam patsiendi ajakuluga ning tervise seisundi keerukusega. Näiteks, kui pikema perioodi jooksul tuleb ravi jälgimiseks anda vereanalüüse, ei pea selleks enam spetsiaalselt sõitma Tartusse, vaid seda on

võimalik teha seal, kus mugavam,“ rääkis Tartu Ülikooli Kliinikumi ühendlabori juhtiv bioanalüütik Pille Mee.

Laborianalüüse saab anda Viljandi, Põlva, Valga ja Lõuna-Eesti haigla laborianalüüside kabinettides. „Tänu nimetatud haiglate ühisele infosüsteemile eHL, on eriarstil patsiendi analüüsi tulemused teada juba selleks hetkeks, mil patsient vastuvõtule, ravile, uuringule või protseduurile pöördub,“ tutvustas muudatuse eeliseid Pille Mee.

Analüüse saavad raviarstid tellida eHLs tavakorras, tellimuste leidmiseks on vajalik määrata proovivõtuaeg. Analüüsi andmiseks pole vaja muud, kui määratud päeval sobivasse analüüsikabinetti kohale minna, tuvastada end ID-kaardiga ning väljatrükitud meespea olemasolul esitada ka see. Patsiendi analüüsi tulemused edastatakse automaatselt haiglasse, kust toimus eriarsti suunamine ning niisamuti terviseportaali.

Lõuna-Eesti haiglate laborianalüüside kabinettide asukohad: Tartu Ülikooli Kliinikumi kabinet, Põlva Tervisekeskuse kabinet, Valga haigla labor, Lõuna-Eesti haigla labor, Viljandi haigla labor.

KLIINIKUMI LEHT

Kliinikum avab esinduse Lõunakeskuses

Lõunakeskuse kaubanduspargi uude hoonesse tulevad tippklassi kuuluvate radioloogiliste seadmetega Tartu Ülikooli Kliinikumi uuringukabinetid. Uus keskkonnasäästlik hoone valmib 2024. aasta suvel.

Kompuutertomograaf

Foto: Tartu Ülikooli Kliinikum

Tartu Ülikooli Kliinikumi radioloogiakliiniku juhi dr Pilvi Ilvese sõnul on Lõunakeskusesse laienemise eesmärk nii radioloogiliste uuringute järjekordade lühendamise kui ka liikumine haiglateskkonnast välja patsientidele lähemale. „Radioloogiliste uuringute vajadus suureneb pidevalt ning uuringujärjekorrad püsivad pikad just ambulatoorsete patsientide puhul. Edaspidi on

Lõunakeskuse Ränirahnu üksuses võimalik patsientidele teha kompuutertomograafilist uuringut, magnetresonantstomograafia uuringut, samuti mammograafiat ja ultraheliuuringut. Nii suurendab Kliinikumi Lõunakeskuses asuv üksus patsientide ligipääsu skriiningutele, eeskätt mammorafiaale ja kompuutertomograafilisele kopsuvähi skriiningule. Keerulisemad uuringud

jäävad Maarjamõisa meditsiinilinnakusse,” selgitas dr Pilvi Ilves.

Dr Ilves lisas, et pärast hoone valmimist 2024. aasta suvel, alustatakse keeruliste tippklassi radioloogiliste seadmete seadistamist. Esimesed patsiendid plaanitakse vastu võtta 2024. aasta sügisel.

Tartu Lõunakeskuse tegevjuhi Marju Jeedase sõnul on kaubanduspargi Ränirahnu tee 21 uue hoone näol tegemist ühe kõige innovaatilisema keskusega Lõuna-Eestis. „Lõunakeskuse kaubanduspargis on kõik olemas, alustades poodidest ja lõpetades Kliinikumiga — täna on külastajale oluline, et keskus on nii poed, tervishoid kui ka meelelahutus. Nii saab ta kõik teenused ühest kohast ja säästab oluliselt oma aega. Seda enam oleme õnnelikud, et meie juures avab ukse Tartu Ülikooli Kliinikum, mis loob lõunaeestlastele paremad võimalused arstiabi saamiseks.”

KLIINIKUMI LEHT

Fotod: Tartu Ülikooli Kliinikum

Kliinikum harjutas ülelinnalisel õppusel koostööd ootamatutes olukordades

19. märtsil toimus Tartu linnas mastaaarne õppus, kus osales ka Tartu Ülikooli Kliinikum koos kiirabi, politsei, pääste, Tartu linna ja Tartu Ülikooliga.

Õppuse eesmärk oli harjutada eesliini töötajate koostöövõimet ning treenida valmisolekut ootamatuteks olukordadeks. Õppuse stsenaariumi järgi hospitaliseeriti Kliinikumi 5 patsienti erinevate linna tabanud intsidentide tagajärjel. Patsientide vastuvõtmise ajal nõudis omakorda kiireid

otsuseid ja tegutsemist leitud kahtlane ese. Üle linna toimunud õppus kestis rohkem kui 12 tundi, mistõttu võis linnaruumis näha tavapärasest rohkem operatiivsõidukeid ja eesliinitöötajaid.

KLIINIKUMI LEHT

Glaukoom on üks sagedasemaid pimedaks jäämise põhjuseid

12. märtsil tähistati ülemaailmselt glaukoomi päeva, mille eesmärk oli juhtida inimeste tähelepanu haiguse varajase avastamise olulisusele, et vältida nägemisnärv pöördumatut kahjustust.

Glaukoom ehk roheline kae on silmahaigus, mille korral on silma siserõhk enamasti liiga kõrge ja selle tõttu tekib nägemisnärv kahjustus. Tartu Ülikooli Kliinikumi silmakliiniku juhi dr Mikk Pauklini sõnul on haigus salakaval: „Normist natuke kõrgemat silmasiserõhku inimene ise ei tunne ja närv kahjustus tekib aegamööda. Glaukoomi edasi arenedes hakkab vaateväli muutuma järjest kitsamaks ning lõppstaadiumis võib nägemine täiesti kaduda. Ka tänapäeval on glaukoom üks sagedasemaid pimedaks jäämise põhjuseid,” selgitas dr Pauklin.

Glaukoom tekib enamasti pärast 40. eluaastat. Suurem risk selle tekkeks on inimestel, kelle lähisugulastel on glaukoom, kellel on tugev lühinägevus (miinusprillid üle -6D) ja kellel on olnud tõsisemaid silmatraumasid. Ka põletikuvastaste hormoonisilmatilkade pikaajaline kasutamine võib tõsta silmasiserõhku ja põhjustada nägemisnärv kahjustust.

Silmakliinik

Foto: Tartu Ülikooli Kliinikum

„Kõigil üle 40 aasta vanustel inimestel on soovitatav käia 2-3 aasta tagant silmaarsti juures kontrollis. Eriti oluline on see nende patsientide puhul, kellel on lähisugulastel diagnoositud glaukoom,” rõhutas silmakliiniku juhi. Kui silmaarst leiab normist kõrgema silmasiserõhu, tehakse tavaliselt erinevaid täiendavaid uuringuid, et selgitada välja, kas nägemisnärv on juba kahjustatud. „Esimeseks raviks on tavaliselt silmasiserõhku langetavad tilgad, aga vajadusel kasutatakse ka laserravi või silmarõhku langetavaid operatsioone,” selgitas dr Pauklin.

Ta lisas, et glaukoomi puhul on oluline selle võimalikult varajane avastamine, kuna juba tekkinud nägemisnärv kahjustus on pöördumatu ja ravi eesmärgiks on vältida kahjustuse süvenemist.

KLIINIKUMI LEHT

Foto: Tartu Ülikooli Kliinikum

HPV põhjustab lisaks emakakaelavähile vähkkasvajaid ka teistes kehapiirkondades

4. märtsil tähistati rahvusvahelist inimese papilloomviiruse e HPV (*human papilloma virus*) teadlikkuse päeva.

Enamasti räägitakse inimese papilloomiviirusega ehk HPV-ga seotud emakakaelavähist, kuid vähem teatakse, et sellega seostatakse ka pea- ja kaela kasvaja ning hääbeme-, tupe, anaalkanali- ja peenisvähki. Teadusuuringud näitavad seost ka kopsu-, söögitoru- ja nahakasvajatega, mille puhul HPV on riskifaktoriks.

Arvatakse, et umbes 5% kõikidest maailmas diagnoositud vähijuhtudest aastas on seotud mõne kõrgriski HPV-tüve nakkusega. Eestis diagnoositakse aastas umbes 300 HPV-st tingitud kasvaja juhtu aastas ning nende patsientide ravile kulub umbes 7 miljonit eurot. Enim tekitavad vähke viirusetüved 16, 18, 31 ja 45.

Uuringud näitavad, et üle 90% emakakaelavähkidest, enamik pärakuvähkidest, ligi pooled peenis- ja suur osa suu- ja kaelavähkidest on seotud HPV-nakkusega, ent protsendid varieeruvad ka riikide lõikes ja ajas. Näiteks, eeldatakse, et pea- ja kaelakasvajate esinemissagedus kasvab 2030. aastaks 30% (1,08 miljonit uut juhtumit aastas). Ameerika Ühendriikides oodatakse HPV-positiivsete haigete osakaalu märkimisväärset kasvu vähemalt aastani 2030 ning see juba ületab käesolevaks hetkeks HPV-st tingitud emakakaelavähijuhtude arvu. Sellele, et Eestis on HPV ülimalt levinud, viitab ka väga sage haigestumine emakakaelavähki ning kui võrrelda Ameerika Ühendriikide ja Eesti haigestumustrendide, on USA-s suuneelu HPV-positiivsete patsientide kontingent muutumas vanemaks ning Eestis pigem vastupidi – järjest nooremaks.

HPV-kandlus ei tähenda alati haigust ega vaja otseselt ravi. Üle 80% inimestest kannab mõnel eluetapil inimese papilloomiviirust, kuid 90%-l juhtudest taandub HPV-nakkus iseeneslikult kahe aasta jooksul. Paraku, umbes kümnendikul inimestest võib nakkus püsima jääda, millest tingituna on oht vähi kujunemiseks.

HPV-kasvajaid aitab ennetada vaktsiin

HPV vastu on võimalik vaktsineerida nakatumist ennetava vaktsiiniga, s.t et juba olemasolevate viiruskahjustuste vastu

Foto: Tartu Ülikooli Kliinikum

Dr Sandra Kase

vaktsiin ei aita, vaid pakub kaitset tervele rakkudele ja kudedele ning seda ainult kindlate viirusetüüpide vastu. Seega, ei kaitse vaktsiin kõigi 200 tüve eest, vaid olenevalt kasutatavast vaktsiinist ainult kahe, nelja või üheksa suurema vähivähi tüvega nakatumise eest. Enim tekitavad vähke viirusetüved HPV-16 ja HPV-18 ning nende tüvede vastu kaitsevad kõik kolm vaktsiini. HPV-ga varem mitte kokkupuutunud on vaktsiini efektiivsus 97–99%. Seega ennetab HPV-vaktsiin üle 90% nendest kasvajatest, kus haigestumine on seotud kõrge riskiga tüvedega, mille vastu vaktsiin annab kaitset, sealhulgas vulva-, tupe-, pea- ja kaela-, anaalkanali- ning peenisvähke.

Eestis alustati 12-14-aastaste tüdrukute vaktsineerimisega 2018. aastal, kuid vaktsiiniga hõlmatus sihtrühmas on jäänud alla soovitusliku piiri. Kui varasemalt oli HPV-vaktsiin suunatud ainult tüdrukutele, sest neil on kõige suurem HPV põhjustatud haiguskoormus, siis alates sellest aastast katab Tervisekassa ka poiste vaktsineerimist. Soovi korral vaktsineeritakse lisaks 15-18-aastaseid noori, kes pole veel

HPV vastu vaktsineeritud, kuid sooviksid seda teha.

Sümptomid, mis võivad viidata HPV-st tingitud kasvajale

Ehkki vähk on enamjaolt vanemate inimeste haigus, ei tohiks kaotada valvsust just nooremajalike patsientide suhtes. Järjest enam diagnoositakse pahaloomuline kasvaja patsiendil, kellel puudub tüüpiline suitsetamise, alkoholi liigtarbimise, või muu riskikäitumise anamnees, mis omakorda vähendab kahtlusi pahaloomulisele kasvajale. Need tegurid võivad viia patsiendi uurimise ning vähi diagnoosi hilenemiseni. Varasem diagnoosimine paraku kajastub olulisel määral patsientide elulemuses ja elukvaliteedis, sest staadium diagnoosimisel määrab suuresti haiguse prognoosi ning raviviisi. Kahjuks on näiteks pea- ja kaelakasvajate elulemus Eestis suures pildis võrreldav Ida-Euroopaga, seda hoolimata modernsetest ravivõtetest ning ravi kättesaadavusest.

Sõeluuringul osalemine võimaldab haigust varakult avastada

Vähi varajane avastamine toimub kaebusteta patsientide läbivaatusel, kuna algstaadiumis vähk ja vähieelsed seisundid on enamasti sümptomiteta või põhjustavad ebaspetsiifilisi kaebuseid. Seega on sõeluuringutel osalemine haiguse ennetamisel ning varasemal avastamisel väga oluline. Eelnevatel aastatel on Eestis emakakaelavähi sõeluuringus osalenud umbes 40% uuringule kutsutud naistest. Erinevalt emakakaelavähist ei ole aga teistele HPV-ga seostavatele kasvajatele sõeluuringut pakkuda.

2024. aastal oodatakse emakakaelavähi sõeluuringule 30–65-aastaseid naisi sünniaastatega 1959, 1964, 1969, 1974, 1979, 1984, 1989 ja 1994. Lisainfot leiab veebilehelt <https://soeluuring.ee/emakakaelavahk/>

DR SANDRA KASE

Tartu Ülikooli Kliinikumi arst-õppejõud
onkoloogia erialal
Tartu Ülikooli nooremteadur

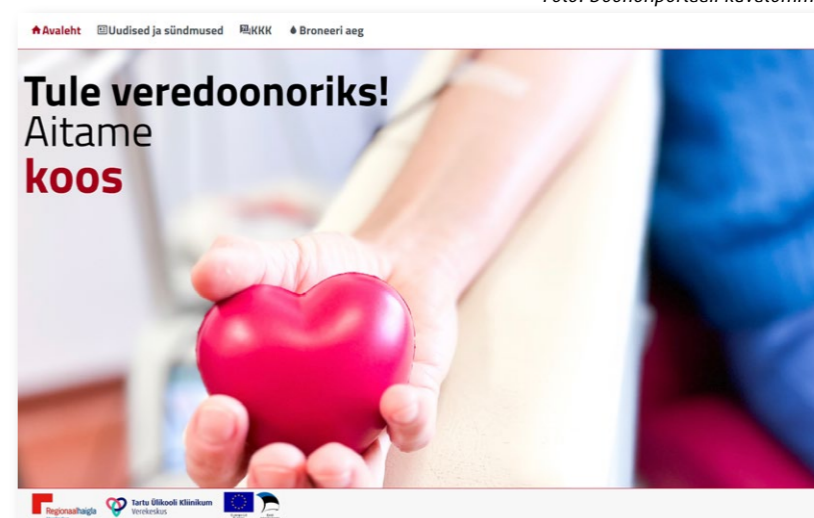
Tartu ja Tallinna verekeskused võtsid kasutusele ühise doonoriportaali

Foto: Doonoriportaali kuvatõmmis

Veebruari lõpus läksid Tartu Ülikooli Kliinikumi ja Põhja-Eesti Regionaalhaigla verekeskused üle ühisele doonoriportaale edoonor.ee. Nüüd on nii Tartu kui ka Tallinna doonorite andmed koondatud ühte portaali, kus on võimalik ka broneerida aeg järgmiseks vere loovutuseks.

Tartu Ülikooli Kliinikumi verekeskuse juhi Helve Königi sõnul oli üleminek ühisele portaalile hädavajalik samm nii riikliku andmebaasi suunas kui ka doonori mugavuse tõttu. "Siiani toimetasid kõik verekeskused oma andmebaasiga, mis teiste haiglate verekeskustega ei ühildunud. Lisaks sellele, et kahel verekeskusel on nüüd ühine andmebaas, mis lihtsustab igapäevast tööd, on Kliinikumi ja Regionaalhaigla doonoritel võimalus samas portaalis broneerida vere loovutuse aeg ja täita küsimustik. Uues süsteemis on viimase kümne aasta jooksul Tartu või Tallinna verekeskust külastanud doonorite andmed," tutvustas Kliinikumi verekeskuse juht.

Ta lisas, et broneerides uues portaalis vere loovutuseks aega, pakub süsteem selle järgmiseks päevaks. „Soovime olla maksimaalselt paindlikud ning kui doonorile sobiks tulla kohe samal päeval pärast aja broneerimist ning küsimustiku täitmist,

on ta ka samuti verekeskusesse väga oodatud. Võtame kõik doonorid alati vastu," sõnas König. Uuendusena saavad uut doonoriportaali kasutada ka juba esmasel doonorid, kes pole varem verd loovutanud. Lisaks on nüüd võimalik siseneda kolme isikutuvastusvahendiga: ID kaart, Mobiil-ID ja Smart-ID.

2023. aasta tegid doonorid Tartu Ülikooli Kliinikumi verekeskuses 15 563 vere loovutust, millest 4935 doonoripäevadel väljaspool verekeskust. Tartu Ülikooli Kliinikumi

verekeskus tänab kõiki heategijaid ning ootab jätkuvalt doonoreid esmaspäevast kolmapäevani kell 8.00–17.00, neljapäeval 8.00–18.00 ning reedel 8.00–15.30. Doonoriks sobib terve, puhanud, söönud ning vähemalt 50 kg kaaluv inimene vanuses 18–65 eluaastat. Minimaalne vahe vere loovutuse vahel peaks olema vähemalt 60 päeva, naistel soovituslikult 90 päeva.

KLIINIKUMI LEHT

TARTU ÜLIKOOI MEDITSIINITEADUSTE VALDKONNAS

Meditsiiniteaduste valdkond kohtus Tervisekassa ja Terviseametiga

18. märtsil kohtus Tartu Ülikooli meditsiiniteaduste valdkonna dekaani meeskond Tervisekassa ja Terviseameti esindajatega. Lähemalt räägiti kolmandate riikide arstide keeleoskusest, arstiõppe suurendamisest ning uute spetsialistide vajadusest.

Eesti lapsed näevad televisioonis liiga palju ebatervislikke toidu- ja joogireklaame

Tartu Ülikool tegi koos Maailma Terviseorganisatsiooniga (WHO) uuringu, milles analüüsiti, kui palju näevad Eesti lapsed ja noored televisiooni vahendusel toidureklaame. Valminud aruandest ilmnes, et 69% toidu- ja joogireklaamidest ei tohiks lastele näidata, sest need soodustavad valesid toitumisharjumusi ning ebatervislikku eluviisi.

Euroopa Komisjoni uus projekt otsib lahendusi COVID-19 järgsetele terviseprobleemidele

Selle aasta alguses alustas tööd Euroopa Komisjoni projekt POINT, mille raames uuritakse COVID-19 pikaajalisi tervise mõjusid. Projektis annavad oma panuse ka Tartu Ülikooli genoomika ning bio- ja siirdemeditsiini instituudi teadlased.

Tartu Ülikooli vilistlaste kokkutulekul saab taaskohtuda heade sõprade ja tudengilinnaga

Tartu Ülikool korraldab 18. mail oma vilistlastele kokkutuleku „Tagasi ülikooli“. Päeva jooksul saab kohtuda õppejõudude ja endiste kursusekaaslastega, külastada armsaks saanud õppehooneid, võtta osa Tartu [eel]arvamusfestivalist ning osaleda õhtusel peol ülikooli spordihoones.

Oodatud on kõik vilistlaspere liikmed ja ülikooli sõbrad.

Doktoritööde kaitsmised

- 10.05.2024 kaitseb **Celia Tereza Pozo Ramos** doktoritööd „Preparation and Assessment of Antimicrobial Electrospun Matrices for Prospective Applications in Wound Healing“
- 17.05.2024 kaitseb **Fangling Xuan** doktoritööd „Regulation of stress response in first episode schizophrenia by monocytes and microglia“

Loe lähemalt: med.ut.ee

ALICE LOKK

Meditsiiniteaduste valdkonna kommunikatsioonispetsialist

Ravitöö stomatoloogia kliinikus

Foto: Tartu Ülikooli Kliinikum

Hambaarstiteaduse üliõpilased lühendavad hambaravi ooteaega

Tartu Ülikooli Kliinikumi stomatoloogia kliiniku töötajate igapäevased kaaslased on Tartu Ülikooli hambaarsti teaduse üliõpilased, kelle ravitöösse kaasamine aitab lühendada pikki ootejärjekordi ning pakkuda ka soodsamat hambaravi juhendava arst-õppejõu suunamisel.

Halb suutervis ning katkised hambad võivad põhjustada mitmete organite ja organsüsteemide häireid ja haigusseisundeid, muuhulgas võivad krooniliste põletikukolletega hambad olla ohtlikud reumahaigetele, südamehaigetele, seedelundkonnale jne, mistõttu ei ole võimalik ülehinnata terveid hambaid.

Hambaarsti juurde vastuvõtutaja saamiseks võivad olla pikad järjekorrad ning kohe ei pruugi olla võimalik oma murele lahendust leida. Siinkohal on meie kliiniku hambaarstidel abis hambaarstiteaduse viimaste kursuste üliõpilased. 3.-5. kursuse õppurid konsulteerivad patsiente koos juhendava arst-õppejõuga suukirurgia osakonnas, kus igale patsiendile tehakse etapiviisiline raviplaan ja vajalikud uuringud. Nii lüheneb patsientide hambaravi ooteaeg, lisaks on üliõpilaste poolt pakutavad teenused soodsama hinnaga ning taskukohased ka väiksema eelarvega abivajajale.

Üliõpilaste juures saab juhendaja valvsa pilgu all eemaldada lootusetuid ja/või

halva prognoosiga hambaid, samuti suhu lõikunud tarkusehambaid eemaldamise näidustusega, lisaks pakutakse esmaabi ägedate stomatoloogiliste seisundite korral nagu äge periodontiit, äge periostiit, furunklid näo piirkonnas. Sellele lisaks antakse nõu ka suulimaskesta haigusseisundite osas ning raskekujuliste põletike korral suunatakse patsiendid vajadusel edasi statsionaarsesse näo-lõualuude kirurgia osakonda.

Lisaks tavapatsientidele on osakond valmis aitama ka statsionaarsel ravil olevaid või operatsioonieelseid ettevalmistusi vajavaid patsiente, kellel on vaja suuõõs saneerida enne plaanilisi operatsioone. Näiteks endoproteeside või südameklapi operatsioonide puhul. Ravi lõpus väljastatakse raviarstile vajadusel ka vastav teatise/tõend suuõõne saneerimise kohta. Koostöös radioloogiakliinikuga on meie juures võimalik teha saatekirja alusel ortopantomogrammi (OPTG) hammaste üldseisundi hindamiseks. L. Puusepa 1a radioloogiaosakonnas on patsientide jaoks ka

CBCT uuringu tegemise võimalus ja ultraheli kabinet.

Hambaarstiteaduse üliõpilaste poolt tehtava töö eest tasumiseks saab kasutada hambaravihüvitist. Kui hüvitis on otsas, rakendub patsiendile tudengisoodustus ehk patsient maksab 60% tavahinnast (v.a röntgenuuringud radioloogiaosakonnas). Nii on raviarved taskukohasemad, samal ajal saavad tudengid kinnistada tulevaseks tööks vajalikke praktilisi ja teoreetilisi oskusi.

Hammaste ravimiseks üliõpilaste juures saab registreeruda stomatoloogia kliiniku registratuuri telefonil 731 9889, infot saab küsida telefonil 731 9282 või e-posti aadressil stomatoloogiakliinik@kliinikum.ee

DR AILI TUHKANEN
Tartu Ülikooli hambaarstiteaduse instituut

DR LEILA SIMBERG
Tartu Ülikooli Kliinikumi stomatoloogia kliiniku suukirurgia osakond

Amputatsioonijärgne taastusravi statsionaarse taastusravi osakonnas

Tartu Ülikooli Kliinikumi spordimeditsiini ja taastusravi kliiniku statsionaarse taastusravi osakond pakub taastusravi kõigile alajäseme amputatsiooni järgsetele patsientidele, kelle üldseisund seda võimaldab ja kes soovivad parandada enda liikumis- ja tegevusvõimet. Eesmärgiks on iseseisva toimetuleku saavutamine, sealhulgas eksoproteesiga kõndimise võimekuse arendamine.

Füsioterapeudid Triin Kukk ja Annika Veikesaar-Suur

Foto: Erakogu

Amputatsioon on kirurgiline protseduur, mille käigus eemaldatakse kas haiguslikust või traumaatilisest protsessist kahjustatud jäse, selle osa või muu kehaosa. Täiskasvanutel põhjustavad enamikku jäseme amputatsiooni südame-veresoonkonnahaigused nagu ateroskleroos ja diabeet, aga ka pahaloomulised kasvaja- või trauma. Kliinikumi statsionaarse taastusravi osakonnas toimub patsientide ravi interdistsiplinaarse meeskonnatöö põhimõttel, mis tähendab seda, et kõik ravimeeskonna liikmed osalevad patsiendi hindamises, ravi eesmärgi püstitamisel, raviplaan koostamises ning ravis, et tagada patsiendikeskne terviklik käsitlus. Amputatsioonijärgsele füsioterapiale on Kliinikumi statsionaarse taastusravi osakonnas spetsialiseerunud kaks füsioterapeuti, Triin Kukk ning Annika Veikesaar-Suur.

Alajäseme amputatsiooni järgselt keskendutakse haava paranemisele, valu kontrollile, iseseisvalt ratastooli siirdumisele, liigese liikuvuse säilitamisele, lihaskrampide tugevdamisele, kõndi ettevalmistamisele eksoproteesiga kohanemiseks ja tasakaalu kontrollile. „Äärmiselt oluline on patsiendi taastumisprotsessis tihe koostöö proteesimeistritega, kuna proteesi sobivus on ajas

muutuv. Sageli on vajalikud korduvad kohandamised – proteesikomponentidel võib tekkida kulumisi või vajadus amputeeritu optimaalseks rehabiliteerimiseks,“ selgitas osakonna füsioterapeut Annika Veikesaar-Suur. Oluline on saavutada funktsionaalne iseseisvus igapäevastes tegevustes ning pakkuda psühholoogilist ja sotsiaalset tuge.

2022. aastast on statsionaarse taastusravi osakonnas olnud võimalus pakkuda taastusravi ka neile amputeeritutele, kellele on võimaldatud kõige kaasaegsemad ja kõrgeimate aktiivsustasemetega mikroprotsessoriga alajäseme eksoproteesid. „Tegemist on tehniliselt keerukate patsiendi isiklike abivahenditega, mis nõuavad füsioterapeutidelt oskusi ühendada füsioterapia-alased teadmised konkreetsete proteeside funktsionaalsete võimalustega,“ rääkis füsioterapeut Triin Kukk. Ta töö näiteks ühe liiklustrajajärgse patsiendi, kelle alajäseme protees võimaldab harrastada paljusid spordialasid ning kes saavutas taastusraviperioodi lõpuks võimekuse mitte ainult väga hästi kõndida, vaid ka joosta, liikuda erinevatel tasapindadel, matkata, sõita jalgrattaga, ronida redelil ja ületada kõrgeid takistusi. „Patsient naases füüsiliselt head vormi nõudvale erialasele

tööle vaid mõne kuu möödudes proteesi saamisest,“ lisas Kukk.

Selliste eksoproteeside kasutama õppimiseks on interdistsiplinaarne taastusravi äärmiselt oluline, et kõrgtehnoloogilise proteesi multifunktsionaalseid võimalusi maksimaalselt rakendada, ka patsiendi edasises tööelus, huviharrastustes või sporti tehes. Tartu Ülikooli Kliinikumi spordimeditsiini ja taastusravi kliiniku statsionaarse taastusravi osakond asub aadressil Riia 167. Täpsemat infot statsionaarse taastusravi osakonnas toimuva amputatsioonijärgse taastusravi kohta saab osakonnajuhilt dr Ronald Rätsepalt.

Statsionaarsele taastusravile suunamiseks on vajalik eri- või perearsti saatekirja. Koha broneerimiseks tuleb helistada telefonil 731 8989 või saata e-kiri aadressile stats.taastusravi@kliinikum.ee.

KLIINIKUMI LEHT

KOMMENTAAR

DR RONALD RÄTSEP
Statsionaarse taastusravi osakonna juht

Nagu eelnevalt mainitud, on patsiendi käsitlus statsionaarses taastusravis kompleksel meeskonnatööl põhinev. Lisaks taastusravile ning füsioterapeudile, saab amputatsioonijärgse patsiendi ravimeeskonda kaasata vajadusel ka kliinilise psühholoogi, tegevusterapeudi ning sotsiaaltöötaja. Seeläbi saame keskenduda lisaks funktsionaalse võimekuse ja igapäevatoimingute teostamise parandamisele ka psühhosotsiaalsetele probleemidele ning patsienti toetada igapäevaelu naasmisel. Veel üks väga oluline osa statsionaarses taastusravis on põhi- ja kaasuvate haiguste ravi. Vajadusel ka uuringute ning analüüside teostamine.

Naiste geeniriskidel põhineva ennetusprojekti tulemused näitasid, et ligi 15% naistel tuleks alustada rinnavähi sõeluuringut varem

Igal aastal haigestub Eestis rinnavähki üle 800 naise. Hetkel korraldatakse riiklikku mammograafilist sõeluuringut naistele vanuses 50–69, aga paraku võib rinnavähk tabada ka nooremaid naisi. „Kuna varakult avastatud rinnavähki on võimalik tõhusamalt ravida, aga kõiki nooremaid naisi ei ole otstarbekas sõeluurida, tuleb lähtuda naise individuaalsest geneetilisest vähiriskist, mis selgitatakse välja geenitestiga,“ rääkis Tartu Ülikooli Kliinikumi hematoloogia-onkoloogia kliiniku juht dr Kristiina Ojamaa.

Selleks, et uurida, kas varasem geneetiline riskil põhinev ennetus aitaks vähendada rinnavähi suremust, algas 2022. aastal Kliinikumi osalusega BRIGHT projekt. Projekti kaasati Eestis 800 naist vanuses 35–49. Tartu Ülikooli Kliinikumist osalesid vastutava uurijana dr Kristiina Ojamaa hematoloogia ja onkoloogia kliinikust, naiste uuringusse kaasamise eest vastutasid ämmaemandad Anne Ilves, Irina Daveynis ja Triinu Adlas. Testijärgseid konsultatsioone viisid läbi dr Kersti Kallak ja dr Ave-Triin Tihamäe ning geneetikute konsultatsioone monogeensete leidude väljaselgitamiseks dr Neeme Tõnisson, dr Laura Roht ja dr Helen Lokke. Lõuna-Eesti uuritavate mammograafiauuringud viisid läbi Kliinikumi radioloogid dr Pilvi Ilves ja dr Sulev Ulp. Uuringus osalejatel kasutati rinnavähi polügeense riskiskoori testi AnteBC, mis hindab naise personaalset geneetilist eelsoodumust rinnavähi tekkeks ning annab selle alusel meditsiinilised soovitusel, millises vanuses ja kuidas peaks alustama mammograafilist sõeluuringut. Kõikidelt naistelt koguti ka vähi perekonnanamnees, mille alusel suunati osa naisi meditsiinigeneetikute konsultatsioonile ning teostati monogeensete riskivariantide analüüs.

Projekti esialgsed tulemused

Projekti esialgsed tulemused näitavad, et uuringus osalenud 124 (15,5%) naisel oli hinnanguliselt kõrgem rinnavähi risk, kui 50-aastastel naistel keskmiselt. „See tähendab, et need naised peaksid alustama rinnavähi sõeluuringut juba praegu ning nemad suunati saatekirjaga mammograafiasse. Projekti raames käis 154 naist mammograafias, mille käigus tu-

Dr Kristiina Ojamaa

Foto: Tartu Ülikooli Kliinikum

vastati 16 healoomulist muutust ja 8 naist vajasis täpsustavaid uuringud. 5 naisele tehti ka biopsia, mille käigus avastati üks 0 staadiumis rinnavähk. Lisaks suunati 146 (18,3%) naist ka geneetiku juurde, kellest uuringu näidustus kinnitus 80 isikul või pereliikmel ning 5,7% avastati haigusseoseline geenivariant,“ selgitas dr Ojamaa.

Kõiki nooremaid naisi ei ole otstarbekas sõeluurida, lähtuda tuleb naise individuaalsest geneetilisest vähiriskist, mis selgitatakse välja geenitestiga

Projekti käigus koostati ka kaks tagasiside küsimustikku osalistele, mille käigus leiti, et 96% uuritavatest suudavad teadmisesega oma geneetilisest riskist hästi hakkama saada. 99,6% naistest väljendas heameelt võimaluse üle BRIGHT projektis osaleda, neile oli uuringu info selge ja arusaadav ja nad tundsid end uuringuraporti kättesaamise järgselt rahulikena.

Tagasisidet uuringu kohta küsiti ka uurijalt. 86% uurijatest leidsid, et geneetilise riski hindamine rinnavähi ennetuses on oluline ja nendest 57% sooviks kasutada seda oma kliinilises praktikas. Peamine põhjus, miks ollakse ebalevad kasutamise osas, on ajapuudus. Positiivsena saab veel välja tuua, et need naised, kes osalesid testijärgsel nõustamisel tundsid, et isegi, kui enne nõustamist oldi natuke mures/ärevad, siis see vähenes märgatavalt pärast nõustamist.

Põhjalikum analüüs uuringu tulemustest avaldatakse koos uuringu välispartneritega rahvusvahelises eelretsenseeritavas teadusartiklis. Projektide kaugema tulemusena loodavad uuringu läbiviijad tervikliku personaliseeritud rinnavähi sõeluuringu rakendamist, mis aitaks juurutada riskipõhist käsitust ning peaks vähendama rinnavähi põhjustatud surmajuhtumeid.

Lisaks Eestile viiakse BRIGHT uuring läbi Rootsis Uppsalas ja Portugalis Lissabonis. BRIGHT projekti Eesti partnerid on Tartu Ülikool, Tartu Ülikooli Kliinikum, meditsiinilabor Antegenes ja Tervisekassa.

KLIINIKUMI LEHT

Keskkonna- ja puhastuse osakonna juht Triin Arujõe

Foto: Tartu Ülikooli Kliinikum

Kliinikum panustab jätkuvalt keskkonna tegevustesse

Kliinikum on seadnud oma arenguskavas eesmärgiks olla keskkonnahoidlik haigla. Jätkusuutlik tegutsemine on saanud oluliseks suunaks haigla igapäevastes tegevustes, edendades keskkonnateadlikkust nii oma töötajate, patsientide kui ka üldsuse seas.

Kliinikumi keskkonna- ja puhastuse osakonna juhi Triin Arujõe sõnul ei ole tänasel päeval haiglatele kohustuslikke keskkonnalaaseid eesmärgi seadnud, mistõttu on Kliinikumi keskkonnaalane initsiatiiv tulnud asutuse seest, mõistes valdkonna mõju olulisust ja liikudes Rohelisema Kliinikumi poole. Kliinikum on esimene ja ainus haigla Eestis, kellele on väljastatud Euroopa Liidu keskkonnajuhtimise ja -auditeerimise süsteemi (EMAS) registreering, mis kinnitab, et Kliinikumi keskkonnajuhtimise süsteem vastab kõrgeimale keskkonna standardile.

EMASist lähtuvalt on Kliinikum läbi aastate eesmärgiks olnud võtta kasutusele ressursitõhusamaid lahendusi, suurendada keskkonnahoidlike hankeid ning viia läbi erinevaid tegevusi. „EMAS annab haiglatele raamistikku keskkonnajuhtimiseks ja võimaldab mõõta ning jälgida keskkonnamõjusid, mis omakorda aitab meil paremini suunata keskkonnasõbralikke tegevusi, et olla Rohelisem Kliinikum“ rääkis Arujõe.

Kliinikumi keskkonnategevuskava eesmärgid on suunatud nii haigla töötajatele, patsientidele kui ka avalikkusele suuremalt. „Keskkonnakava eesmärkideks on seatud energiatõhususe ja ressursitõhususe suurendamine, jäätmetekete vähendamine, ringlussevõtu edendamine ning keskkonnateadlikkuse suurendamine. Energia tarbimine on Kliinikumi üks olulisemaid

keskkonnamõju kohtasid,“ selgitas Arujõe. Seetõttu investeeris Kliinikum möödunud aastal olemasolevate valgustite vahetamiseks energiasäästlike LED-valgustite vastu, mille tulemusel hoiti aastast kokku hinnanguliselt 1530 MWh elektrit. Samuti on uuendatud meditsiini- ja olme-seadmeid vähem energiat tarbivate seadmetega vastu.

Pidevalt otsitakse lahendusi ka ühekordsete tarvikute asendamiseks korduskasutatavate tarvikutega. „Alates 2022. aastast ei kasuta me ühekordseid toidunõusid ei patsientide toitlustamisel ega töötajate toitlustamisel. 2023. aastal alustati arutelu võtta sterilisatsiooniosakonnas kasutusele paberpakendamise asemel sterilisatsioonikonteinerid, alustati otsinguid plastmassist tabletitopside asendamiseks paberist topsidega ning hakati kasutama puhastamisel ühekordsete koristustekstiilide asemel mikrokiust koristustekstiile,“ lisas Arujõe.

Jätkusuutlikkuse valdkonnas on väga suur rõhk ka Kliinikumi töötajate teadlikkuse tõstmisel ning kaasamisel. Selleks korraldatakse erinevaid kampaaniaid suunamaks töötajaid energiat säästma, jäätmeid sorteerima, printimist vähendama ning samuti panustama teadlikkuse tõstmisesse kitsamates valdkondades – ühekordsete kinnaste kasutamise vähendamine olukordades kus neid ei pea kasutama, ühekordsete pa-

berist aluslinade kasutamise vähendamine, ühekordsete papist neerukausside kasutamise vähendamine.

Lisaks osaleb Kliinikum Tartu ROHeringi projektis, mille eesmärk on tõsta elurikkust linnas, leevendada kliimamuutustest tulevat mõju ning luua hea elukeskkond kõigile. Arujõe sõnul vähendati Kliinikum 2023. aastal niitmissagedust kõigil aladel. „Vähese niitmisega toetame kohalikke taime- ja loomaliikke. Elurikas linnaloodus pakub lisaks silmailule mitmeid hüvesid – puhtam õhk, madalam õhutemperatuur, vähem üleujutusi ja tolmendatud viljapuud.“

6. juunil korraldab Kliinikum järjekorras neljanda keskkonnakonverentsi, mille eesmärgiks on nii oma töötajate kui ka teiste tervishoiuasutuste seas teadlikkuse tõstmine. Sel aastal toimub konverents koostöös infektsioonikontrolli teenistusega, keskeskondades infektsioonidele, mis kerkivad esile kliimamuutuste ajal. Keskkonnakonverentsi oodatumi ettekanne tuleb sotsiaalministeeriumi kantslerilt Maarjo Mändmaalt, kes tutvustab ministeeriumi praegu väljatöötamisel olevaid haiglatele seatavaid jätkusuutlikkuse eesmärgi aastaks 2050.

KERTU RANNU

Rohelisema Kliinikumi kohta saad lugeda www.kliinikum.ee/rohelisemkliinikum

Suutervis on osa inimese üldisest tervisest

20. märtsil tähistati ülemaailmset suutervise päev. Tartu Ülikooli Kliinikumi stomatoloogia kliiniku juhi dr Piret Vilborni sõnul on suutervis osa inimese üldisest tervisest ja sellele tähelepanu pööramisel on oluline roll nii inimestel endal ja tema lähedastel kui ka kõikidel tervishoiutöötajatel, kes patsiendi tervise eest hoolitsevad. Sealjuures on enamik suutervise probleeme ennetatavad regulaarse hambaarsti külastamisega.

Foto: Tartu Ülikooli Kliinikum

„Suutervise esimene tugisammas on hea suuhügieen, mille eelduseks on hammaste pesemine vähemalt kaks korda päevas ja hammaste kontaktpindade puhastamine sobivate vahenditega, olgu selleks siis hambaniit, irrigaator või hambavahe harjad. Teiseks on oluline tasakaalustatud ja suhkruvaba toitumine, magusa tarbimine vähem kui korra päevas ning vähemalt kolmetunniste vahede jätmise toidukordade vahele, vältides sellel ajal näksimist. Janu kustutamiseks on kõige hambasõbralikum valik puhas mullivaba vesi. Ning kolmandaks on oluline, et suuhügieeni eest hoolitsemist alustatakse varakult peale hammaste suhu löikumist ja sellega jätkatakse kogu elu. Laste suuhügieeni harjumused saavad alguse eelkõige kodust, kuid suur roll teadmiste edasi andmisel on ka lasteaeajadel ja koolidel,“ loetles põhitõdesid dr Vilborn.

Dr Piret Vilborn

Erilist tähelepanu tuleks pöörata suutervisele lapseootuse perioodil

Regulaarne hambaarsti külastus võimaldab suurt osa probleemidest ennetada või diagnoosida ja ravida juba varases staadiumis. „Suutervis on seotud inimese

üldise tervisega. Kontrollimatu bakterite vohamine suuõones ja nende sattumine sealt vereringesse mõjutab paljusid teisi organsüsteeme inimese kehas. Teadlased

on leidnud seose igemepõletiku ja teiste hamba kinnituskudede haiguslike seisundite ning muude süsteemsete haiguste, nagu südame- ja veresoonehaiguste, Alzheimeri tõve, diabeedi ja hingamisteede haiguste vahel,“ selgitas stomatoloogia kliiniku juht.

Erilist tähelepanu tuleks pöörata suutervisele lapseootuse perioodil. „Ema halb suutervis võib olla enneaegse sünnituse, madala sünnikaalu ja preeklampsia üheks põhjuseks. Seega peaksid kõik tulevased lapsevanemad käima vähemalt korra hambaarsti visiidil suutervise seisundi hindamiseks ja vajadusel ka ravimiseks,“ rääkis dr Vilborn. Ta lisas, et kaaries on ühelt poolt infektsioonhaigus ja teiselt poolt elustiilihaigus, mille eest saab last kaitsta kõige paremini sellega, et vanematel on terved hambad ja head suuhügieeni harjumused.

„Lisaks sellele, et suurim roll enda ja lähedaste suutervise eest hoolitsemisel lastel inimestel, kutsume ka kõikide teiste erialade tervishoiutöötajaid patsientide suutervisele tähelepanu pöörama,“ lausus lõpetuseks dr Piret Vilborn.

KLIINIKUMI LEHT

Haiglaapteegi päeval olid fookuses haiglaapteegi töötajad

27. märtsil tähistati esimest korda haiglaapteegi päeva, et juhtida tähelepanu haiglaapteegi olulisele rollile tervishoiusüsteemi toimimise tagamisel.

Tartu Ülikooli Kliinikum asub Eesti suurim haiglaapteek, mis on loodud selleks, et varustada Kliinikumi kliinikuid ravimite, desinfitseerivate ainete ja ühekordsete meditsiiniseadmetega. Apteegi meeskonda kuuluvad proviisorid, kliinilised proviisorid, farmatseudid ja abilised, kes kõik koos tagavad apteegi sujuva toimimise.

Haiglaapteegid moodustavad suure ja olulise osa tervishoiusüsteemist. Tartu Ülikooli Kliinikum on haiglaapteekide tegevused jagatud kolme suuremasse valdkonda, mis kõik omavad olulist rolli tervishoiuteenuste tagamisel ja patsientide heaolu toetamisel.

- **Esimene** valdkond on logistikaalane

tegevus, mis tagab ravimite, desinfitseerivate ainete ja ühekordsete meditsiiniseadmete olemasolu ning nende kulutõhusa kasutamise.

- **Teine** oluline tegevusvaldkond on ravimite valmistamine ja manustamiseks ettevalmistamine, mille eesmärk on tagada ravimite kättesaadavus ja

Virtuaalreaalsuse prillid juhivad lastekliiniku patsientide tähelepanu mujale

Tartu Ülikooli Kliinikumi lastekliinikus on kasutusel uued virtuaalreaalsuse prillid, mida patsiendid saavad kasutada erinevatel protseduuridel tähelepanu eemale juhtimiseks.

Virtuaalreaalsuse prillid lastekliiniku protseduuritoas

Foto: Tartu Ülikooli Kliinikum

„Tähelepanu juhtimine on laste puhul kõige sagedasem meetod valu ja ärevuse leevendamiseks. Erinevad uuringud on näidanud, et 30–70% lastest ja noortest võivad kogeda erinevat tasemel ärevust seoses protseduuridega. Näiteks verevõtmisel, hambaravi protseduuridel, haavaravi või ka onkoloogilise ravi protseduuride juures,“ selgitas lastekliiniku õendusjuht Evelyn Evert.

Lastekliinikus kasutusel olev HypoVR prillide mudel on sobilik alates 7. eluaastast lastele. Väiksemate laste puhul kasutatakse muid tähelepanu juhtimise nippe, näiteks hologramme. „Meie välja valitud virtuaalreaalsuse prillid ongi loodud just ärevuse ja valu vähendamiseks. Valikus on nii kuni 13-aastaste laste programm kui ka täiskasvanute programm kokku kümnes keeles. Samuti saab valida sessioonide

pikkust, näiteks 10 või 20 minutit või piiramatut kestusega. Kokku saab valida 11 virtuaalreaalsuse keskkonna vahel, kuhu prillide vahendusel sukelduda. Näiteks kosmos, veemaailm, paradiisirand jne. Veel on valikus mitu erinevat taustaheli ning võimalus otsustada, et kas näiteks hingamisharjutusi juhendab mees või naishäääl. Sellesse valikusse kaasame ka oma lastest ja noortest patsiendid, et neil oleks otsustamisel võimalik tunda olukorra üle kontrolli,“ kirjeldas õendusjuht. Lisaks saab veenipunktsiooni hetkel lisada ekstra tähelepanu tõmbavaid efekte nagu näiteks ilutulestik ja vajadusel saata sõnumeid. Protseduuri läbiviijal on ühtlasi kogu aeg võimalik jälgida, mida laps parajasti prillide vahendusel näeb.

Virtuaalreaalsuse prillid on kasutusel lastekliiniku protseduuride toas, ent õendusjuhi Evelyn Everti sõnul võiks tulevikus olla need kasutusel igas laste ja noorte raviga seotud osakonnas.

Virtuaalprillide ostu finantseeris Ülenurme Lions Club summas 3800 eurot, kellele lastekliinik väga tänulik on. Tervishoiusüsteemi vajadusi arvestava prillimudeli ja tarkvara aitas välja valida Richard Jalakas informaatikateenistusest.

KLIINIKUMI LEHT

- ▶ **käitlemise ohutus.** Siia alla kuulub nii ravimite doseerimine vastavalt patsientide individuaalsetele vajadustele kui ka nende valmistamine.
- **Kolmas** valdkond on kliiniline farmaatsia, mis keskendub ravimi- ja patsiendihutuse suurendamisele läbi tervishoiutöötajate nõustamise, koolitamise ja kontrollimise. Haiglaapteegid pakuvad olulist tuge tervishoiutöötajatele, pakkudes neile vajalikke teadmisi ja juhiseid ravimite õige kasutamise ning võimalike kõrvaltoimete ennetamise osas.

Aitäh panuse eest, head haiglaapteegi töötajad!

Kliinikumi haiglaapteek

Foto: Tartu Ülikooli Kliinikum

Aprillikuu tervise töötuba on pühendatud südame tervisele

Kliinikumis toimuvad kord kuus tervise töötoad, kuhu on oodatud nii patsiendid, nende lähedased kui ka muu kogukond. Töötubade eesmärk on toetada inimesi oma tervise eest hoolitsemisel.

Tervise töötuba Kliinikumis

Foto: Tartu Ülikooli Kliinikum

Aprillikuu töötuba on pühendatud südame tervisele, südamekliiniku spetsialistid pakuvad võimalust mõõta erinevaid südame tervist mõjutavaid tervisenäitajaid – vererõhku, veresuhkrut, pulssi ja kolesterooli. Töötoas on võimalus hinnata ka osalejate turseid ning südamehaiguste riski SCORE tabeli abil. Samuti õpetatakse töötoas, kuidas ise kodus vererõhku ja pulssi mõõta ning millal ja kui tihti seda tegema peaks. Südame tervise töötuba toimub 18. aprillil kell 11.00–13.00 L. Puusepa 8 maja 1. korrusel E-korpuses lillepoe kõrval. Osalemiseks ei ole vaja ette registreeruda, küll aga on kõik oodatud ette saatma oma küsimusi, millele kindlasti vastust saada soovitakse, kasutades selleks Kliinikumi Facebooki kanalit vastavat töötoa sündmust või e-posti aadressi patsiendiinfo@kliinikum.ee.

KLIINIKUMI LEHT

TÄNUAVALDUSI

Märts 2024, üldpediaatria ja neuroloogia osakond

Täna kõiki arste ja õdesid, kes meid aitasid ning tegid oma tööd armastusega. Elkõige tänan meie palatiõdesid: **Liis Paenurk, Marike Peedosaar, Sirlu Kivisalu**.

Märts 2024, statsionaarse taastusravi osakond

Kõik oli super. Väga armsad hooldajad, nii abivalmis ja tublid õed. Kõige suuremat vaeva nägi minuga **füsioterapeut Petra Marion Vesterin**. Suur aitäh. Tänu temale olen ma palju tugevamaks saanud. Südamlük tänu **dr Aet Lukmannile**. Tema päikeseline naeratus muudab päeva rõõmsamaks, tema lohutavad sõnad muudavad tuleviku helgemaks. Unustad tervisemure. Jõudu ja tervist teile kõigile. Teie töö ei ole kõige kergem.

Märts 2024, silmakliinik

Sügav kummardus kogu silmakirurgia osakonna meeskonnale tänuväärse töö eest. Aitäh teile, jõudu ja jaksu! Ilusad kevadet.

Märts 2024, nahahaiguste kliinik

Avaldan tänu ja kiitust **õde Krystina Harkmannile**. Tema rõõmsameelsus, hoolivus, südamlikkus ja "päikeselisus" tõid turvatunde ja hea-rõõmsa tuju terveks päevaks.

Märts 2024, lastekirurgia osakond

Varsti on juba peaaegu kuu möödunud sellest kui käisin oma pojaga lastekirurgias operatsioonil. Normani operatsioon läks edukalt ja taastumine ilma probleemideta ning kiirelt. Soovin edasi öelda soojad tänusõnad kogu tugipersonalile ja arstidele-õdedele kellega me kolme päeva jooksul kokku puutusime (26.-28.02). Tundsime

end seal teretulnult ja hoitult! Jaksu ja rõõmsat meelt kogu lastekliiniku meeskonnale!

Märts 2024, kirurgilise ja günekoloogilise onkoloogia osakond

Suurepärane, abivalmis ja sõbralik personal. Jätkake samas vaimus! Suured kiitused ka **dr Jaak Lehtsaarele**. Sellise tore arsti juurde on rõõm tulla. Sõbralik, rõõmsameelne, abivalmis.

Märts 2024, kõrvakliinik

Tahaksin tänada 10.03.24 öösel kõrvakliiniku erakorralises osakonnas tööl olnud **dr Kristel Kivisilda** ning tema abilist kiire ja efektiivse abi eest ninaverejooksu peatamisel. Töö oli kiire, korrektne ja mis peamine, vaatamata hilisele öötunnile väga sõbraliku suhtumise saatel. Aitäh ja ärge kaotage sära silmist!